

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019). Спеціальність – 281. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2022. № 8.

DOI: 10.32702/2307-2156.2022.8.1

УДК 351.851:378:342.78](477)

Н. Г. Клименко,

д. держ. упр., доцент, професор кафедри глобальної та національної безпеки, Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ORCID ID: 0000-0001-5223-8166

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

N. Klymenko,

Doctor of Sciences in Public Administration, Associate Professor, Professor of the Department of Global and National Security, Educational and Scientific Institute of Public Administration and Civil Service of the Taras Shevchenko National University of Kyiv

FEATURES OF PUBLIC REGULATION OF EDUCATIONAL ACTIVITIES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW

Інтелектуальний, економічний та духовний потенціал суспільства та держави має пряму залежність від рівня освіченості населення Тож державне

регулювання освітньої діяльності має створювати максимально сприятливі умови для закладів вищої освіти з метою підготовки ними висококваліфікованих фахівців для потреб суспільства, держави та бізнесу. Водночас варто зазначити, що організація будь-якої діяльності в умовах особливих правових режимів, зокрема воєнного стану, має певні відмінності від здійснення в умовах мирного часу.

Проблеми державного регулювання освітньої діяльності, ролі освіти у забезпеченні висококваліфікованими фахівцями національної економіки та її впливу на національну безпеку знайшли своє відображення в працях багатьох науковців та аналітиків. Проте особливості державного регулювання освітньої діяльності закладів вищої освіти України в умовах воєнного стану залишилось поза їхньою увагою.

Метою статті є дослідження змін у організації освітньої діяльності закладів вищої освіти України, які запроваджені заходами державного регулювання освітньої діяльності в умовах воєнного стану.

В ході дослідження встановлено, що організація освітнього процесу в закладах вищої освіти України зазнала суттєвих змін, які пов'язані з необхідністю пристосування провадження освітньої діяльності до умов воєнного стану. В складних умовах Міністерством освіти і науки України було розроблено низку нормативно-правових актів, на підставі яких в умовах воєнного стану було організовано проведення підсумкової атестації та вступної кампанії за допомогою дистанційних засобів. Законодавством передбачено заміну зовнішнього незалежного оцінювання, на підставі якого здійснювався прийом на навчання для здобуття вищої освіти у мирний час, відповідними тестами, відтерміновано початок освітнього процесу для I курсу всіх рівнів вищої освіти, запроваджено низку заходів та завдань, визначених військово-цивільною адміністрацією, задля забезпечення безпеки усіх учасників освітнього процесу в умовах масштабної російської збройної агресії. Проте всі ці зміни діятимуть на період дії воєнного стану і не мають вплинути на якість підготовки фахівців. Перспективою для подальших розвідок в сучасних умовах є

дослідження проблематики підвищення якості формування компетентностей, пов'язаних з державно-управлінськими аспектами забезпечення національної безпеки, у здобувачів вищої освіти.

The intellectual, economic and spiritual potential of society and the state is directly dependent on the level of education of the population. Therefore, public regulation of educational activity should create the most favorable conditions for institutions of higher education in order to train highly qualified specialists for the needs of society, the state and business. At the same time, it is worth noting that planning and organization of any activities in the conditions of special legal regimes, in particular, martial law, have some differences from those in peacetime conditions.

The problems of public regulation of educational activities, the role of education in providing highly qualified specialists for the national economy and its impact on national security have been reflected in the works of many scholars and analysts. However, the public regulation of educational activities of higher education institutions of Ukraine in the conditions of martial law remain beyond their attention.

The purpose of the article is to study the changes in the organization of educational activities of higher education institutions of Ukraine, which result from the public regulation of educational activities under martial law.

The study reveals that the organization of the educational process in higher education institutions of Ukraine has undergone significant changes, which are connected with the need to adapt the conduct of educational activities to the conditions of martial law. In the difficult conditions of martial law, the Ministry of Education and Science of Ukraine has developed a number of normative legal acts, which are the basis for the final certification and the entrance campaign to be performed in a remote mode. The legislation provides for the replacement of external independent evaluation, the basis for admission to institutions of higher education in peacetime, with appropriate tests, the start of the educational process for the 1st year of all levels of higher education was postponed, and a number of measures and tasks determined by the military-civilian administration were introduced in order to ensure

the safety of all participants of the educational process in conditions of large-scale Russian armed aggression. However, all these changes will apply during the period of martial law and should not affect the quality of training of students. A research prospect for further investigations in modern conditions is to explore the ways of mastering the public management competencies among students of higher education to ensure national security.

Ключові слова: освітня діяльність, заклади вищої освіти, воєнний стан, державне регулювання.

Keywords: educational activity, institutions of higher education, martial law, public regulation.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Інтелектуальний, економічний і духовний потенціал суспільства та держави має пряму залежність від рівня освіченості населення. Їх нарощування здійснює безпосередній вплив і на гарантування національної безпеки, оскільки саме у закладах вищої освіти (далі – ЗВО) здійснюється підготовка висококваліфікованих фахівців не лише для всіх галузей національної економіки, але й для провідних сфер забезпечення національної безпеки. Тож державне регулювання освітньої діяльності має створювати максимально сприятливі умови для ЗВО з метою забезпечення ними потреб країни у таких фахівцях. Водночас варто зазначити, що здійснення будь-якої діяльності в умовах особливих правових режимів, зокрема воєнного стану, має певні відмінності від його здійснення в умовах мирного часу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми державного регулювання освітньої діяльності, ролі освіти у забезпеченні висококваліфікованими фахівцями національної економіки та її впливу на національну безпеку знайшли своє відображення в працях багатьох науковців та аналітиків, серед яких, зокрема В. Петренко [1]; М. Криштанович, Я. Пушак, М. Флейчук, В. Франчук [2]; Г. Ситник, В. Абрамов, Д. Кучма, А. Дацюк. [3]; А.

Іщенко, С. Зубченко, М. Карпенко, В. Лозовий, Т. Черненко [4]; Т. Майборода [5] та інші. Проте особливості державного регулювання освітньої діяльності закладів вищої освіти України в умовах воєнного стану залишилися поза їхньою увагою.

Постанова завдання. Метою статті є дослідження змін у організації освітньої діяльності закладів вищої освіти України, які запроваджені заходами державного регулювання освітньої діяльності в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження. 24.02.2022 р. в Україні було введено воєнний стан внаслідок масштабного збройного вторгнення російських військ на територію країни. За таких обставин Міністерство освіти і науки України (далі – МОН України) 25.02.2022 р. рекомендувало керівництву ЗВО призупинити освітній процес, запровадивши для здобувачів двотижневі канікули [6]. Варто зазначити, що з перших днів вторгнення більшість областей країни потерпала від постійних ракетних обстрілів, а територія Чернігівської, Сумської, Київської, Харківської та інших областей сходу та півдня України стали місцем ведення активних бойових дій. За цей час понад 6,5 млн. громадян країни, рятуючись від війни, стали вимушеними переселенцями в межах України (внутрішньо переміщеними особами), а ще майже 4 млн. залишили її межі.

Водночас, вже 07.03.2022 р. МОН України рекомендувало керівникам ЗВО після завершення канікул залежно від безпекової ситуації: тимчасово призупинити освітній процес (виконання працівниками ЗВО заходів та завдань, що визначені військово-цивільною адміністрацією); або організувати освітній процес за дистанційною формою навчання чи з використанням її елементів (за погодженням з військово-цивільною адміністрацією) [7]. Це обумовлено тим, що за допомогою технологій дистанційного навчання долучатися до освітнього процесу його учасникам можна незалежно від місця перебування. У разі прийняття рішення про здійснення навчання за очною або змішаною (очно-дистанційною) формою, проведення занять повинно відбуватися із дотриманням усіх безпекових вимог. Разом з цим, передбачалося запровадити особливі умови навчання (надання академічної відпустки, встановлення індивідуального графіка

тощо) для здобувачів, які перебувають у лавах ЗС України, підрозділах територіальної оборони або займаються волонтерською діяльністю. Крім того, МОН надало дозвіл на скорочений термін навчання тим ЗВО, що перебувають у зоні активних бойових дій. Тож з 14.03.2022 р. розпочалось відновлення освітнього процесу у ЗВО у більшості областей України.

Варто зазначити, що досвід, набутий у 2020-2021 роках під час запровадження жорсткого карантину внаслідок поширення пандемії COVID-19, надав можливість досить швидко організувати освітній процес в умовах воєнного стану у дистанційному форматі. Проте здобувачі та науково-педагогічні працівники, які перебувають в районах ведення активних бойових дій або на тимчасово окупованих територіях не завжди мають можливість долучитись до нього через відсутність відповідних технічних засобів та/або інтернет-покриття. При цьому учасники освітнього процесу в інших областях України не мають змоги працювати у звичному режимі через постійні повітряні тривоги та загрозу ракетних обстрілів, за яких необхідно переміститись в укриття. Наслідком цього є вимушене переривання освітнього процесу. За таких умов ЗВО, що перебувають у відносно безпечніших регіонах, оголосили про прийняття на навчання в рамках можливостей, які надаються внутрішньою академічною мобільністю, здобувачів, які стали внутрішньо перемішеними особами. При цьому визнання здобутих в рамках академічної мобільності результатів навчання здійснюється відповідно до вимог Порядку реалізації права на академічну мобільність [8], або Порядку визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти [9].

Крім того, варто зазначити, що за таких умов не всі ЗВО мають змогу повноцінно відновити освітній процес, оскільки будівлі закладів, що перебувають у зоні активних бойових дій і зазнали ракетних обстрілів, мають значні пошкодження. Тож більшість ЗВО Донецької, Луганської, Харківської, Херсонської та Запорізької областей довелося евакуювати у більш безпечні центральні та західні регіони країни, спираючись на досвід 2014 р., за яким

було евакуйовано ЗВО з тимчасово окупованих територій Донецької, Луганської областей та Автономної Республіки Крим. Тож здійснювати освітню діяльність у новому навчальному році вони будуть вже на новому місці.

Для з'ясування можливостей ЗВО, які не перебувають у зонах проведення активних бойових дій або в безпосередній близькості від них (Вінницька, Волинська, Івано-Франківська, Закарпатська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька області), МОН України було затребувано від керівників ЗВО інформацію про:

- можливість прийому та забезпечення евакуйованих здобувачів ЗВО, науково-педагогічних і педагогічних працівників, персоналу та членів їх сімей з інших закладів, які цього потребують;

- наявні можливості ЗВО (передусім, електронні) для відновлення освітнього процесу для своїх та евакуйованих учасників освітнього процесу у змішаній (очно-дистанційній) або дистанційній формі;

- проведення аналізу, за якими освітніми програмами, спеціальностями, галузями знань можливе поєднання освітнього процесу різних ЗВО;

- забезпечення роботи адміністрацій евакуйованих ЗВО при організації освітнього процесу в такому форматі [10].

При цьому для завершення навчального року в умовах воєнного стану МОН України рекомендувало ЗВО:

- для здобувачів освіти невипускних курсів внести зміни до індивідуальних навчальних планів шляхом ухвалення рішень про перенесення частини освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик тощо), які не можуть бути виконані в дистанційному або змішаному форматі, або для цього неможливо створити необхідних умов з урахуванням ситуації в конкретному ЗВО, на наступні періоди навчання. У разі крайньої необхідності ЗВО можливо достроково завершити 2021/2022 навчальний рік для цієї категорії здобувачів;

- для здобувачів освіти випускних курсів забезпечити виконання навчального плану, зокрема з урахуванням визнання результатів неформальної

освіти, провести атестацію здобувачів та видачу документів про здобуття відповідного рівня освіти. У разі неможливості проведення атестації здобувачів у традиційному форматі провести атестацію дистанційно з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, а у виключних випадках у разі неможливості здобувачем освіти оформити магістерську (дипломну) роботу провести атестаційний іспит [11]. Останнє положення свідчить про те, що керівники ЗВО отримали у 2022 році право самостійно визначити форми атестації здобувачів освіти, включаючи відхилення від затверджених стандартів освіти [12]. Водночас МОН України було зазначено, що заміна магістерської (дипломної) роботи на атестаційний іспит може ускладнити визнання здобутої кваліфікації за кордоном. Тож вказаними заходами було передбачено створення максимальних можливостей для отримання дипломів випусками ЗВО в умовах воєнного стану в межах поточного навчального року.

Варто також зазначити, що незважаючи на продовження терміну дії воєнного стану в Україні ще на 90 днів, ЗВО України активно долучились до організації та проведення вступної кампанії на наступний навчальний рік. Проте її умови також зазнали істотних змін. Так, на здобуття освітнього ступеня бакалавра традиційне зовнішнє незалежне оцінювання було замінено національним мультипредметним тестом (далі – НМТ) у формі комп'ютерного онлайн-тестування з трьох предметів (українська мова, математика, історія України) для вступу на бюджет та на контракт на кон'юнктурні спеціальності. Вступ на усі інші спеціальності на контракт відбувається за поданням мотиваційного листа [13].

Для оцінювання результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти, МОН України затверджено Порядок проведення у 2022 році НМТ [14], а також Перелік закордонних населених пунктів, на території яких буде створено тимчасові екзаменаційні центри для проведення основних сесій НМТ [15], яким передбачено створення таких центрів у 39 містах 23 європейських країн.

Вступники за своїй інформаційній сторінці на сайті Українського центру

оцінювання якості освіти з 20.05.2022 по 07.06.2022 включно мали змогу за допомогою спеціального сервісу підтвердити бажання взяти участь у НМТ і для проходження тестування вибрати найзручніший населений пункт із запропонованого переліку. З 21.06.2022 по 07.07.2022, під час підтвердження участі в тестуванні, вступники повинні зробити остаточний вибір населеного пункту в Україні або міста/країни за кордоном. Водночас, для абітурієнтів, які не змогли вчасно створити реєстраційну картку для участі в основній сесії НМТ, передбачено додаткову реєстрацію з обов'язковим підтвердженням бажання проходити НМТ в додатковій сесії тестування. При цьому особи, які не змогли прибути до тимчасових екзаменаційних центрів на основну сесію, зможуть його скласти під час проведення додаткової або спеціальної сесії.

НМТ в Україні і за кордоном проводитиметься в спеціально обладнаних комп'ютерних центрах, де з учасниками працюватимуть україномовні педагоги, навчені українськими експертами. Це дозволить забезпечити проведення вступних випробувань на засадах прозорості та справедливості незалежно від того, де вони проводитимуться.

Вступ до магістратури на бюджет та контракт на спеціальності «Право», «Міжнародне право» здійснюватиметься за результатами магістерського комплексного тесту (далі – МКТ); на бюджет та контракт на спеціальності галузей знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», 06 «Журналістика», 07 «Управління та адміністрування», 28 «Публічне управління та адміністрування», 29 «Міжнародні відносини» (крім спеціальності 293 «Міжнародне право») за результатами магістерського тесту навчальної компетентності (далі – НМКТ) та фахового іспиту у ЗВО; на інші спеціальності – за результатами фахового іспиту у ЗВО (бюджет) або розгляду мотиваційного листа (контракт) [16].

НМКТ також скрадатимуться в тимчасових екзаменаційних центрах у визначених МОН України [17] 13 містах 13 європейських країн та у 37 містах у 21 області України та місті Києві. Реєстрація для участі у МТНК та/або МКТ здійснюється з 27.06.2022 по 18.07.2022 приймальними комісіями ЗВО. При цьому під час заповнення заяви-анкети з інформацією для оформлення

екзаменаційного листка абітурієнт має зазначити населений пункт, у якому бажає їх скласти. Реєстрація для складання МКТ та МТНК також передбачає основну сесію та додаткову.

Варто також зазначити, що Порядком [13] також встановлено терміни оприлюднення рейтингових списків на бюджет, підтвердження бажання навчатись на бюджеті, зарахування на бюджет і контракт та переведення на вакантні місця. При цьому всі етапи вступної кампанії передбачається проводити із використанням дистанційних технологій із максимальним забезпеченням безпечних умов для усіх учасників процесу.

Варто також зауважити, що рішенням Уряду України від 22.06.2022 р. встановлено тривалість 2022/23 навчального року з 01.09.2022 р. по 30.06.2023 р. [18]. Водночас МОН України рекомендувало ЗВО розпочати освітній процес для старших курсів з 15.08.2022 р., для 1 курсу бакалаврату – з середини вересня, а для 1 курсу магістратури – на початку жовтня. При цьому було зазначено, що ЗВО, відповідно до законодавства, автономні, тож остаточне рішення про початок освітнього процесу ухвалюватимуть ректори ЗВО. Крім того, для створення максимально безпечних умов для всіх учасників освітнього процесу, центральні і місцеві органи виконавчої влади разом із ЗВО мають організовувати низку заходів, серед яких:

- обов'язкова перевірка ЗВО та прилеглих територій на наявність вибухових предметів фахівцями ДСНС;

- готовність локальних та об'єктових систем оповіщення (сирен);

- приведення у готовність наявного фонду захисних споруд цивільного захисту та створення нових, а також дообладнання споруд подвійного призначення та найпростіших укриттів або облаштування швидкоспоруджуваних захисних споруд в кожному ЗВО з урахуванням забезпечення укриття 100% учасників освітнього процесу та проведення тренувань про оголошення сигналу «Повітряна тривога»;

– приведення евакуаційних шляхів у відповідність до норм законодавства та створення у ЗВО запасів матеріалів, обладнання, інструменту, води та медичних засобів [19].

Висновки та перспективи подальших розвідок. Підсумовуючи проведене дослідження варто зазначити, що, незважаючи на введення в країні воєнного стану, ракетні обстріли території та ведення активних бойових дій в окремих її областях, провадження освітньої діяльності ЗВО не припиняється, а її державне регулювання спрямоване на створення максимально безпечних умов для всіх учасників освітнього процесу. Організація освітнього процесу в ЗВО України зазнала суттєвих змін, які пов'язані з необхідністю пристосування провадження освітньої діяльності до умов воєнного стану. А також необхідністю забезпечення безпеки усіх учасників освітнього процесу та виконання працівниками ЗВО заходів та завдань, що визначені військово-цивільною адміністрацією. В складних умовах було завершено поточний навчальний рік та організовано проведення вступної кампанії з урахуванням існуючих реалій. Проте всі ці зміни не мають вплинути на якість підготовки фахівців, оскільки ЗВО здійснюють підготовку фахівців для всіх галузей національної економіки та суспільства, які потрібні країні в умовах воєнного стану та будуть затребувані під час повоєнної відбудови України. Адже, як зазначають аналітики Національного інституту стратегічних досліджень, в сучасних умовах освіту можна розглядати як зброю у справі зміцнення національної безпеки, оскільки сьогодні військова сила вже не є достатньою умовою для її гарантування, адже вона сьогодні тісно пов'язана з людським капіталом, а сила чи слабкість людського капіталу країни визначається станом системи освіти [4, с. 7] та якістю підготовки фахівців для всіх галузей національної економіки та провідних сфер забезпечення національної безпеки. Зважаючи на зазначене перспективою для подальших розвідок варто визначити дослідження проблематики підвищення якості формування компетентностей, пов'язаних з державно-управлінськими аспектами забезпечення національної безпеки, у здобувачів вищої освіти.

Література

1. Петренко В. А. Державне регулювання освітньої діяльності в сфері вищої освіти. *Економіка та держава*. 2019. № 7. С. 69–72. DOI: 10.32702/2306-6806.2019.7.69
2. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення: монографія / Криштанович М.Ф., Пушак Я.Я., Флейчук М.І., Франчук В.І. Львів: Сполом, 2020. 418 с.
3. Концептуальні основи запровадження спеціальності 8.150103 «Державне управління у сфері національної безпеки» для професійної діяльності у сфері публічного управління: навч.-метод. посіб. / Авт. кол.: Г.П. Ситник, В.І. Абрамов, Д.Я. Кучма, А.В. Дацюк. Київ: НАДУ, 2010. 40 с.
4. Безпекові виміри освітньої політики: світовий досвід та українські реалії : аналіт. доп. / Іщенко А. Ю., Зубченко С. О., Карпенко М. М., Лозовий В. С., Черненко Т. В. Київ : НІСД, 2017. 44 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-07/Osvita_Bezpeka-40c41.pdf (дата звернення: 29.07.2022).
5. Майборода Т. М. Державне регулювання освіти в контексті розвитку національної економіки: дис. ... к.е.н.: 08.00.03. Полтава, 2019. 259 с. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/7439/3/diss1.pdf> (дата звернення: 29.07.2022).
6. Шкарлет С. Всім закладам освіти рекомендовано припинити освітній процес та оголосити канікули на два тижні: офіц. сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/sergij-shkarlet-vsime-zakladam-osviti-rekomendovano-priviniti-osvitnij-proces-ta-ogolosi-kanikuli-na-dva-tizhni> (дата звернення: 29.07.2022).
7. Щодо освітнього процесу в закладах освіти : офіц. сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/sergij-shkarlet-rozpoviv-pro-organizaciyu-osvitnogo-procesu-u-zakladah-osviti> (дата звернення: 29.07.2022).

8. Про затвердження Порядку реалізації права на академічну мобільність: постанова Кабінету Міністрів України від 12.08.2015 р. № 579. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 29.07.2022).

9. Про затвердження Порядку визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 08.02.2022 р. № 130. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0328-22#Text> (дата звернення: 29.07.2022).

10. Про деякі питання організації роботи закладів фахової передвищої, вищої освіти на час воєнного стану: наказ Міністерства освіти і науки України від 07.03.2022 р. № 235. URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/85884/ (дата звернення: 29.07.2022).

11. Про завершення навчального року: лист Міністерства освіти і науки України від 10.03.2022 р. № 1/3417-22. URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/85933/ (дата звернення: 29.07.2022).

12. Про проведення атестації випускників закладів фахової передвищої, вищої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 21.03.2022 р. № 265. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0265729-22#Text> (дата звернення: 29.07.2022).

13. Про затвердження Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2022 році: наказ Міністерства освіти і науки України 27.04.2022 р. № 392 (зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 02.05.2022 р. № 400). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-22#n7> (дата звернення: 29.07.2022).

14. Про затвердження Порядку проведення у 2022 році національного мультипредметного тесту: наказ Міністерства освіти і науки України від 12.05.2022 р. № 433. URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/86477/ (дата звернення: 29.07.2022).

15. Про затвердження Переліку закордонних населених пунктів, на території яких буде створено тимчасові екзаменаційні центри для проведення основних сесій національного мультипредметного тесту: наказ Міністерства освіти і науки України від 19.05.2022 р. № 465. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0465729-22#top> (дата звернення: 29.07.2022).

16. Шкарлет С. Порядок прийому для здобуття вищої освіти в 2022 році заюстовано: офіц. сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/sergij-shkarlet-poryadok-prijomu-dlya-zdobuttya-vishoyi-osviti-v-2022-roci-zayustovano> (дата звернення: 29.07.2022).

17. Про затвердження Переліку населених пунктів, на території яких буде створено тимчасові екзаменаційні центри для проведення магістерського тесту навчальної компетенції: наказ Міністерства освіти і науки України від 22.06.2022 р. № 582. URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2022/06/Nakaz_582_perelik_nas_punktiv_MTNK_MKT.pdf (дата звернення: 29.07.2022).

18. Про початок навчального року під час дії правового режиму воєнного стану в Україні: постанова Кабінету Міністрів України від 24.06.2022 р. № 711. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-pochatok-navchalnogo-roku-pid-chas-diyi-pravovogo-rezhimu-voyennogo-stanu-v-ukrayini-i240622-711> (дата звернення: 29.07.2022).

19. Безпекові умови та підготування закладів освіти до нового навчального року – обговорили на нараді у Прем'єр-міністра: офіц. сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/bezpekovi-umovi-ta-pidgotuvannya-zakladiv-osviti-do-novogo-navchalnogo-roku-obgovorili-na-naradi-u-premyer-ministra> (дата звернення: 29.07.2022).

References

1. Petrenko, V. A. (2019), "Public regulation of educational activities in the field of higher education", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 7, pp. 69–72.

DOI: 10.32702/2306-6806.2019.7.69.

2. Kryshchanovych, M.F., Pushak, Ya.Ia., Fleichuk, M.I. and Franchuk, V.I. (2020), *Derzhavna polityka zabezpechennia natsionalnoi bezpeky Ukrainy: osnovni napriamky ta osoblyvosti zdiisnennia* [Public policy of national security of Ukraine: the main directions and features of implementation], Spolom, Lviv, Ukraine.

3. Sytnyk, H.P., Abramov, V.I., Kuchma, D.Ia. and Datsiuk A.V. (2010), *Kontseptualni osnovy zaprovadzhennia spetsialnosti 8.150103 «Derzhavne upravlinnia u sferi natsionalnoi bezpeky» dlia profesiinoi diialnosti u sferi publichnoho upravlinnia* [Conceptual bases of introduction of specialty 8.150103 «Public administration in the field of national security» for professional activity in the field of public administration], NADU, Kyiv, Ukraine.

4. Ishchenko, A. Yu., Zubchenko, S. O., Karpenko, M. M., Lozovyi, V. S. and Chernenko, T. V. (2017), *Bezpekovi vymiry osvithoi polityky: svitovyi dosvid ta ukrainski realii* [Security dimensions of educational policy: world experience and Ukrainian realities], NISD, Kyiv, Ukraine, Available at: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-07/Osvita_Bezpeka-40c41.pdf (Accessed 29 July 2022).

5. Maiboroda, T. M. (2019), “Public regulation of education in the context of the development of the national economy”, Ph.D. Thesis, Higher educational institution of the Ukoopspilka “Poltava University of Economics and Trade”, Poltava, Ukraine, available at: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/7439/3/diss1.pdf> (Accessed 29 July 2022).

6. Ministry of Education and Science of Ukraine (2022), “ Shkarlet, S. All educational institutions are recommended to stop the educational process and announce vacations for two weeks”, available at: <https://mon.gov.ua/ua/news/sergij-shkarlet-vsime-zakladam-osviti-rekomendovano-pripiniti-osvitnij-proces-ta-ogolositi-kanikuli-na-dva-tizhni> (Accessed 29 July 2022).

7. Ministry of Education and Science of Ukraine (2022), “Regarding the educational process in educational institutions”, available at: <https://mon.gov.ua/ua/news/sergij-shkarlet-rozpoviv-pro-organizaciyu-osvitnogo->

procesu-u-zakladah-osviti (Accessed 29 July 2022).

8. Cabinet of Ministers of Ukraine (2015), Resolution “On approval of the Procedure for implementing the right to academic mobility”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2015-%D0%BF#Text> (Accessed 29 July 2022).

9. Ministry of Education and Science of Ukraine (2022), Order “On the Approval of the Procedure for recognition in higher and professional pre-university education of learning results obtained through non-formal and/or informal education”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0328-22#Text> (Accessed 29 July 2022).

10. Ministry of Education and Science of Ukraine (2022), Order “About some issues of organizing the work of professional pre-university and higher education institutions during martial law”, available at: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/85884/ (Accessed 29 July 2022).

11. Ministry of Education and Science of Ukraine (2022), Letter “About the end of the academic year: November”, available at: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/85933/ (Accessed 29 July 2022).

12. Ministry of Education and Science of Ukraine (2022), Order “Admission procedure for higher education in 2022”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0265729-22#Text> (Accessed 29 July 2022).

13. Ministry of Education and Science of Ukraine (2022), Order “On approval of the Procedure for admission to higher education in 2022”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-22#n7> (Accessed 29 July 2022).

14. Ministry of Education and Science of Ukraine (2022), Order “On approval of the Procedure for conducting the national multi-subject test in 2022”, available at: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/86477/ (Accessed 29 July 2022).

15. Ministry of Education and Science of Ukraine (2022), Order “On the approval of the List of foreign settlements, on the territory of which temporary examination centers will be created for conducting the main sessions of the national multi-subject test”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0465729->

22#top (Accessed 29 July 2022).

16. Ministry of Education and Science of Ukraine (2022), “ Shkarlet, S. The admission procedure for higher education in 2022 has been adjusted”. available at: <https://mon.gov.ua/ua/news/sergij-shkarlet-poryadok-prijomu-dlya-zdobuttya-vishoyi-osviti-v-2022-roci-zayustovano> (Accessed 29 July 2022).

17. Ministry of Education and Science of Ukraine (2022), Order “On the approval of the List of settlements, on the territory of which temporary examination centers will be created for conducting the master's test of educational competence”, available at: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2022/06/Nakaz_582_perelik_nas_punktiv_MTNK_MKT.pdf (Accessed 29 July 2022).

18. Cabinet of Ministers of Ukraine (2022), Resolution “About the beginning of the academic year during the legal regime of martial law in Ukraine”, available at: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-pochatok-navchalnogo-roku-pid-chas-diyi-pravovogo-rezhimu-voyennogo-stanu-v-ukrayini-i240622-711> (Accessed 29 July 2022).

19. Ministry of Education and Science of Ukraine (2022), “Security conditions and preparation of educational institutions for the new academic year - discussed at a meeting with the Prime Minister”, available at: <https://mon.gov.ua/ua/news/bezpekovi-umovi-ta-pidgotuvannya-zakladiv-osviti-donovogo-navchalnogo-roku-obgovorili-na-naradi-u-premyer-ministra> (Accessed 29 July 2022).

Стаття надійшла до редакції 29.07.2022 р.